

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

PASAT, PRESENT Y VENIDER.

Lo pasat diuen que perteneix á l'història ; pero asò no lleva pera que yo, qu'en esta ocasió soc tot un historiador, me ocupe, avans de voler desenredrar lo present y d'adivinar lo venider, lo que es bastant difísil, en dir algo de lo pasat, encara que no mes siga pera deixaro consignat en este paperet, d'ahon rodant el temps espere c'hu arreplegue algun croniste pera la mes clara publicació de l'història contemporànea.

Feta esta observació, ya no té res de particular el que yo me fique á parlar de lo pasat, ó siga del Còrpus y de la seua huitava.

¡Válgam Deu, y qué còses mes gròses han susuhit enguañ! Yo, desde que tinc us de rahó, no'n habia oit contar ni presentiat atres mes extraordinaries ; y tot, ¿per qué? per una còsa que yo ya fea temps que la estava pronosticant, encara c'algo embosaeta, pues en la modèstia que yo tinc no m'estaba be el dirlos clar lo c'habia de susuhir, pera que no me tingueren per tonto ni vanitós, com á molts que yo conec.

Estic segur que la machoria dels meus lectors, no sabent de lo que se trata, esclamarán: ¿qué es lo c'ha susuhit y qué es lo que vosté pronosticaba? Ahí está el busilis; pero yo els ho diré pera tráurelos de penes. Com vostés recordarán, yo ya fa dies qu'estic arrimantlos palos als clòts del Mercat: pues be; vostés creurien qu'era no mes per ganes de parlar y de criticar; no, amics meus, no; erà perque yo vea vindre la troná, y per lo mateix en temps volia evitar un conflicte; pero no se m'ha volgut fer cas, y un aconceiximent molt desagradable pera el pòble de Valensia ha vengut á demostrar qu'els crits de EL TIO NELO tenien algun fundament; mes encara, eren la trompeta c'anunsiaba lo qu'el dia del Còrpus habia de susuhir.

Crec que vostés ya sabrán lo que susuhí, pero per si no hu saben, yo els ho diré.

Es el cas c'al aplegar el anda de Sen Visènt Ferrer á la plasa del Mercat, ú dels que la duyen entropesá en ú dels clòts, y *cataplum*, allà va el sant pare rodant per terra, donant un espectacle que va omplir de tristor á tots els qu'el presensiaren, pues no faltá qui al vore á Sen Visènt per terra se cregué que no estava molt llunt el Chui final, y en molta rahó, pues pera els valensians un aconceiximent aixina es sufisient pera ferlos pensar en tot lo mes mal que puga haber. Afortunadament esta desgrasia no tingué les consecuènsies c'haguera pogut tindre; pues els espectadors, alborotats, se calmaren al vore que l'imáche del seu gran Patró no habia sufrít en aquella desagradable *batalla* confusió ninguna, pues tot el mal caigué damunt d'ú dels anchelets que sostenen els núbols sobre els que va el famós apòstol. Ya veuen vostés com yo he segut casi casi un *profeta*, de mocaor al cap s'enten, y que tenia molta rahó al demanar que s'empedrara el Mercat; yo tinc bòn *nas* y holia de llunt algo gran; ará no mes falta qu'el pare Sen Visènt, en vista del còlp de *marres*, nos retire la seua santa má: entonses ya no nos falta res.

Ademés, si un sant, y ¡Sen Visènt! entropesa, ¿qué els pasará á vostés y á mí que no hu som? El millor dia ne caem allí mes que mosques en una chèrra de mèl. Unicament el Alcalde no haurá entropesat encara, pues si no ya s'haguera empedrat.

La huitava del Còrpus d'este añ també ha estat plena d'aconceiximents; pero no tan *mayúsculos* com el de Sen Visènt, pues estos se reduixen únicament á que s'han fet algunes prosesons mauco c'atres anys, algunes d'elles per rahons que yo ni puc ni vulle dir; y á que en la de Sen Chuan el chagant, *negre*, pues

pa mi no té res de mòro, caigué un bac, sense ducte per anar fent masa el bòu; bò seria c'á eixos *nenes* no s'els deixara fer tantes *locures*; mes deixem ya estar lo *pasat*, y anem á lo present, que es lo positiu.

Lo present yo no sé sèrt á qui perteneix; pero me figure qu'es als tontos; efectivament, ningú es mes digne de dominar eixa situació qu'ells, per la sensilla rahó de que pera contar lo *pasat* se nesesita per lo meñs memòria; pera adivinar lo venider ser sant ó còsa pareguda; mes pera dir lo que tots estem mirant, no res; per lo que yo crec que no vach descaminat al dir que la situació present perteneix als *tontos*. Sent aixina me pareix que yo no dec dirlos á vostès res de lo present pera que no me tinguen per tonto, y perque crec que vostès hu sabrán com hu sé yo; lo que sí els diré es, que, á pesar dels *tropesons*, el Mercat seguix y pareix que seguirá lo mateix, es dir, plé de clòts.

Anem á lo venider. Lo venider diuen que perteneix á Deu, y yo estic molt conforme, encara que no en un tot; pues si be es veritat que ningú mes qu'ell pòt saber lo c'ha de susuhir, també es sèrt que mentres ell no fasa que la marcha del temps varie el seu orde, els hòmens sabem, si no lo qu'en ells ha de susuhir, al manco els dies c'han de vindre susuhintse uns á atres, lo mateix est'añ qu'el *pasat*, hasta c'aplegue un dia que no tinga demà, que ningú mes que Deu sap cuant aplegará. Ara be; pues si per regla cheneral els hòmens sabem que raere de Sen Chuan ha de vindre Sen Pere, y aixina susesivament hasta Nadal, ¿per qué avans d'arribar sèrts dies no se procura posar remey á sèrts mals c'han de vindre en élls? Perque, per desgrasia, als abusos ó les còses que perchudiquen no se les aplica may la medisina radical hasta que no produixen un conflicte c'occasione alguns mals, c'avans s'hagueren pogut evitar molt fásilment, y que despues ya no tenen cura.

Yo encara que diguen que soc intempestiu, no vulle ser d'eixos que chillen que se prohibixquen els bòus cuant maten á un torero ó susuhixen atres còses per l'estil; no, yo vulle avans c'aplegue la cangrena tallar lo qu'estiga dañat; per lo mateix li demane huí al señor Alcalde, ya qu'ell lo mateix que yo sap lo c'ha de susuhir en lo venider, ó siga en les *festes de carrer*, que procure, ya qu'en la seua má está, avans c'apleguen, vore cóm desterrar pera sempre cixa costum, mes pròpia d'una aldea que no d'una siutal sivilisá com Valensia.

El be qu'eixa prohibisió reportaria es incalculable; pues,

com tot lo mon sap, eixes festetes son oriche únicament de mil disputes que la machor part de les vòltes acaben per dos ó tres ferits, deixant á banda les moltes en que hiá que lamentar la mòrt d'un hòme, y asò susuhix pròu á menut. Segur estic que si el señor Alcalde fa cas de la meua observació y prohibix dites festes, s'en durá les simpaties de totes les persones sensates y amants del decòr de Valensia.

Ya están vostés enterats en pòques paraules de lo pasat, present y de lo que yo pense respècte á lo venider, que será del Alcalde Brotons si fa lo que li acabe de dir, pues yo pera mí no vullc res; y estiga ben segur que

Si destèrra per sanser
les festetes de carrer,
s'omplirà d'etèrna glòria,
y apresiarán sa memòria
este y el temps venider.

AMOR Y FRESES.

Ants de desdoblar la tèla
no será mal advertir
que lo que van á llechir
no es ningun pas de novèla.

Y asò ho dic pa tots aquells
que fentse els sants, sense embós,
m'han tratat de mentirós,
y els mentirosos son élls.

Despues d'esta salvetat,
que val tan pòc, quasi res,
en lliensia de vostés
done prinsipi al relat:

D'este paper les tres *peses*,
Pare, Fill y Espirit-San,
el dia de Sen Chuan
anarem á menchar fresas.

Y per ser còsa de riures,
cònte c'ú de tots, no yo,
fentnos el pare liló
s'en va menchar quatre lliures.

Item mas: sis panaetes,
tres cocòts, y una salchicha
que tiraba vara y micha,
y en acabant rosquilletes.

Item mas: una rasió
de carn cuita á les graelles;
item mas: quatre botelles
de ví de Benicarló.

Item mas: una friteria
plena de peix en suquet,
y per fi un sofrechidet
de llen y carn de ternera.

Pues si el deixem seguir mes
en el us de la paraula,
es que se mencha la taula
y nos deixa sense res.

Pero com tot asò es còsa
c'á pòcs interesarà,
anem á buscar el grá,
y deixemse estar de bròsa.

Demanarem el contet,
pagarem, y en seguideta,
aprofitant la fresqueta,
rodarem per el hortet.

Apenes pasá un instant,
y al aplegar á sèrt punt,
verem á un tròs no molt llunt
una chica pasechant.

Conquista, diu ú; conquista,
diu atre; conquista, pues,
diguí yo; y anem els tres
pronte á seguirli la pista.

Sense parlar, y á puntetes,
posem siti á la pobreta,
mentres qu'ella, satisfeta,
estaba cullint floretes.

No era fàcil que nos vera,
perque anabem aspayet,
y ya'ns tapaba un abret,
ya alguna clavellinera.

Damunt casi, entr'una rama
s'asomem, y iquina fetal
l'ancontrem acachaeta
nugantse una lligacama.

S'alsa, y nos veu d'improvis;
¿qué fer en aquell moment?
quedarse no era prudent,
fuchir era un compromís.

Ningú dels quatre chistá,
tots estabem correputs;
tots segos, tots sòrts, tots muts,
tots del color del safrá.

Ella entre mil confusions
deixá caure les floretes,
rodantli per les galtetes
dos pèrles com dos sigrons.

Ploraba, y no era de pòr,
qu'en eixos casos se pèrt,
pero que ploraba es sèrt,
y á tots nos partia el còr.

Aquell cuadro era presís
animarlo, y cavilant,
en aquell mateix instant
tinguí un pensament felís.

No encontrant millor eixida,
m'acòste, y á l'orelleta
sòls li fas una escolteta,
y es pòsa á riure en seguida.

Y eixa gran trasformasió
que tingué la esena aquella,
fon la causa c'al fi ella
soltara alguna espresió.

Y tots en molta alegría
desde entonses se riguerem,
y mil còses se diguerem
en la machor armonía.

Y com tinguí la fortuna
de sofocar tan bé els plòrs,
li pleguí totes les flòrs
y lí'n vach demanar una.

Ella al punt me la doná:
es un clavellet menut,
c'al vindre d'ahon ha vingut
tant com yo vixca, viurá.

Se despedim, y li dic
no mes estes parauletes:
«No estigues may asoletes,
que el hòme es mal enemic.»

De la escolteta hui no
puc dirlos á vostés res,
pues tan sòls la sabem tres:
Nòstre Señor, ella y yo.

PALOS.

CÒSA CURIOSA. A sèrta corporasió científica se li feren una
vòlta vint y huit preguntes, y demaná trenta mil reals per drets
de contestasió.

Un curiós, hòme de molta pasènsia, s'entretingué en vore á
cóm eixia cada lletra, y els seus càlculs li donaren el resultat si-
guient:

Pre- guntas.		Núm. de lletres	Drets.	Valor de cada lletra.
7	Fetes per un suchecte.	3,264	7,500	Rs. 2 30 Cs.
13	Fetes per un atre.	2,489	13,928	5 60
4	Per ú de mes allá.	1,535	4,286	2 75
4	Per ú de mes así.	2,012	4,286	2 13
28		9,320	30,000	

Per terme mich ve á eixir cada lletra á 3 quinsets y 21 sentim
de quinset.

Nota. En obseqüi á l'amistat y compañerisme, les comes y
punts se contén gratis.

BRUTALITAT. Segons ham vist en *El Avisador Valensià* del dimats últim, y además per lo c'algunes persones que se diuen enteraes nos han referit, pareix qu'el alcaý de Sent Narsís, en la matiná del dia 17 del present, va traure á un pres del calabós, ahon estava queixantse de la seua sort, y d'una manera prou despiadada el cluixqué á palos, y com el infelis despues se queixaba encara mes, dugué la seua bestialitat el *caritatiu* alcaý hasta el punt de pegarli segon vólta, sense ducte pera ferlo callar. ¿Quí li haurá dit á aquella *fiera*, pues atre nóm no mereix, c'á un pòbre qu'está sufrint una condena, ó detingut en una presó mentres que se resól la seua causa, se'l ha de tratar á bastonnes? ¿No sap aquell siñor alcaý que no se deu maltratar á ningú qu'estiga pres, perque, además de no ser un animal, está ya sufrint un castic, y no hiá lley que mane qu'en sufixca dos á un temps?

Sobre tot, per criminal que siga un hóme, es indecorós pegarli; si fa mal estant pres, que se'l reprenga, y si no fa cas, el alcaý cumplix donant part á la chustisia, y esta que li aplique, si es menester, tota la lley; que may, per severa qu'esta siga, será tan inhumana que fasa bastonechar á un hóme per un motiu tan inchust com el c'así se denuncia.

Esperem que les dignes Autoritats de Valensia mirarán este fet en alguna considerasió, y li donarán al mencionat alcaý, al que se li debia aplicar la pena del Talió, tot lo que se mereix el que d'una manera tan bárbara trata als seus semechants.

SURRA QUE PINTE. L'anarquia en que viuen els moñicòts per plases y carrers es cosa que ralla ya en escándalo. No cal dir este carrer y l'atre, son casi tots els de Valensia els que servixen de teatro á la canalla infantil. Yo no sé d'ahón ix tant de renacuajo. La fecunditat de les señores dónes es casi calamitosa. Pero, sobre tot, si els aguasils y demás chent de la familia vichilant vol pasar un bòn rato, pòt situarse en la replaseta que forma el carrer de les Granòtes, front al de Ballesteros ó espales del teatro Prinsipal. Allí no s'obedix á rey ni á papa. Per la vesprá, quant els vehins están prenint la siesta, y en particular els dies de festa á tot hòra, allò es un cañaret, allò es una nòva *Icaria* ahon no se tróba cap ni sentener. Si algun vehí ó transeunt vol alzar el gall, els siutadans de 8 á 12 aans li arrimen un tabe qu'el deixen en mich nas manco, quant el pasient pòt traure lliures les costelles. ¡Pues no dic res d'aquelles llengüetes d'infern! Tot el carrer está escandalisat.

¿Qué está per encuadernar encara el Bando de bòn govèrn?

Pa capdellar eixe fil
que mire tan enredrat,
crec que lo mes asertat
será ferme yo aguasil.

CUESTIÓ PUDENTÀ. Vostés s'enrecordarán de c'allà per el mes de Chiner atraparen en el portal de Quart á sèrt individuó que volia introduir de contrabando algunes magres de carn de caball, pera un obchecte que no seria el que Deu mana. Pues señor, ara ham ohuit dir c'al mateix suchecte se'l ha vist en moltes ocasions portar caballeries mòrtas en el seu carro per els carrers de Valensia.

¿Cóm es que les porta eixe carro y no el que dú el escut de la siutat, qu'es el qu'el govèrn ha manat que les duga? ¿Qué se li haurá trencat á este la pesonera?

Segons les nostres notisies, el dueño del establiment situat á la bora del riu, per el camí de Mislata, té un tracte fet en l'Archuntament pera procurarse á dit obchecte totes les caballeries que muiguen dins la poblasió, y á este fi s'han establít els carrets que vostés ya haurán vist pera l'extracció d'aquells animals. Ara be; ¿es c'a la sombra d'est'hòme que paga sa contribusió y té sa responsabilitat, ha de campar l'atre *tio Cuca*, explotant de contrabando lo c'al atre li còsta emplear els seus capitals honradament?

La munisipalitat
té un interés en asó,
com també, segons crec yo,
la Chunta de Sanitat.

Qu'eixes dos corporacions
fasen les seues pesquises,
en nòm dels botifarrons
y les bones llonganises.

Yo per motius molt sensillos
tindre sobre asó la mà,
pues vullc menchar sobrasá,
sense pararme en *petillos*.

PROSESÓ. En la qu'es verificá este dumenche pasat en Rusafa hagué esenes per demés chocants. Una fon vore al *agüelo del colomet* sentat molt si señor en terra, y cansat d'esperar mes de mich'hòra, y vore que la prosesó no seguia avant, pegá no sabem per ahón. Al pòc rato se veem vindre un carro d'un carboñer en un burro, y al seu amo tocant la guitarra, tan igual com poguera habero fet un arriero en mich d'un camí real. ¿A cuánts graus de civilisació els pareix á vostés que s'encontrarán sèrts personachos?

REQUISA. Els pisos de les ofisines del edífisi del Temple s'encontren en un estat tan llastimós ó mes qu'el del Mercat. ¿Qué no haurá en eixe establiment un fondet de reserva pera gastos de recomposisió?

Pero ya caic; ¡quí ho diria!

Es per no gastarse un sòu

en construirlos de nou:
sobre tot *la economia!*

Y ya que ve á cuento. També els cláustros del referit edifisi están sempre que per l'amor de Deu siga. Segurament s'agranen y arruixen una volta no mes de sigle á sigle. Si añadim á tot asò les moltes *arañes* que hiá en élls, se compendrà que tampòc deuen escasechar les *tarañines*.

Pues son conegudes mañes
de marmitons y fadrines,
que no hauria *tarañines*
si tampòc haguera *arañes*.

ENDIVINALLA. La meua primera es—una vocal al revés.—La segon la pòts trobar—en cuansevól carchofar.—Y la última y tersera—d'un frare en la tabaquera.—Y el meu tot se troba al sól—á la bóra d'un sequiól.

GASPACHOS TELEGRAFICS.

Servisi particular de EL TIO NELO.

Or y seba 26 del que corre.—Estic mirant que vach ser profeta al dir en un parte c'á *Llorenset* l'achicharraren pichor c'á Sen Llorèns. *Sara-perra* ha segut dos vòltes fatal als *llorensets* en lo que va d'este sigle. Es pera élls un nòm fatal el de *Sara-perra*. Me pareix qu'el *llorenset* que ve ara no lograrà puchar al *Montebello* de les seues ilusions. Deu c'ho fasa.

Rom-a les huit de la nit.—El *temporal*, que té tot este terreno alborotat, té trases d'anar amaynant. Si seguix aixina, pronte nos vorem lliures d'éll.

Molt nos alegrariem, pues entonses la collita pendria mes vól, y el *pa-pareix* c'abaixaria considerablement.

VINGUEN ELS PINOS.

EL TIO NELO fa present al seus suscritors de fóra que s'encontren en descubert per haber acabat en el número pasat la suscrisió, qu'envien pronte els caragóls si no vólen deixar de resibirlo.

Por todo lo que precede:

El Editor responsable,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.